

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

तर्फ : ४९ / अंक : १० / २०८० असोज १२ ज्येष्ठ शुक्रबार / Sep. 29, 2023 / कूल्य रु. १०/-

विनोद चौधरीको कम्पनीमा आयकर टोलीको छापा

काठमाडौं । नेपालका खर्बपति विनोद चौधरीको कम्पनी सीजी कर्प ग्लोबलको भारतको जयपुर कार्यालय, दौसा र सिक्किमगायतका ५ स्थानमा मंगलबारदेखि आयकरले छापा मारेको र गुवाहाटीस्थित आयकर विभागले चौधरीको कम्पनीमाथि कारबाही गरेको हो ।

आयकर विभागको अनुसन्धान शाखा गुवाहाटीका अधिकारीहरूले उक्त कार्यको नेतृत्व गरिएका छन् जसलाई स्थानीय आयकर अधिकारीहरूले पनि सहयोग गरिएरहेका छन् । कम्पनीको जयपुरस्थित कार्यालय तख्तेशाही मार्गसिंह रामाराम लेनमा रहेको छ । आयकरको टोलीले आज विहानेदेखि अनुसन्धान गरिएको छ । विनोद चौधरीको कम्पनी सीजी कर्प ग्लोबल र समूहका अन्य कम्पनीले पर्याप्त आयकर निरिरेको सूचनाका आधारमा आयकर विभागले यो कारबाही सुरु गरेको भारतीय सञ्चार माध्यममा

» बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा हुनु भनेको हिन्दुलाई पेल्नु हो त ?

काठमाडौं । २०८२ सालमा संविधानसभाले संविधान निर्माण गर्दा मुङ्कलाई विदेशीहरूको स्वार्थमा धर्म निरपेक्षराष्ट्र बनाइयो । विश्वको एकमात्र हिन्दुराष्ट्र नेपाललाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरि ८२७ प्रतिशत जनताको भावना र विश्वास माथि थात गरिएको हुनाले नै मुलुक संकटको धेरामा पर्दै गएको छ । नेपाललाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरिए पछि त्यसको मार हिन्दु जनतामाथि परेको छ । हिन्दु धर्म परिवर्तन गराउनेहरूलाई छुट दिएको जस्तो देखिएको छ । के धर्म निरपेक्ष राष्ट्र भनेको हिन्दुहरूमाथि एकलौटी विरोध गर्नु मात्र हो त ?

नेपालमा बसेबास गर्ने जनतामध्येका ८२ प्रतिशत भन्दा बढी हिन्दु धर्मका हिन्दूयादी रहेको सरकारी तथ्याङ्कले नै देखाइसको छ । ती बाहेक बुद्ध धर्म मान्ने, किराँत धर्मवाल्मी, जैन सिख सबै संख्या जोड्ने हो भने

» बाँकी ८ पेजमा

आफै तानिने डरले आयोग गठनमा दिलाई ?

काठमाडौं । सुन तस्करी काण्डमा अनुसन्धान गर्ने गरी संसदीय आयोग बनाउन सरकार र प्रमुख विपक्षी दलबीचमा भाद्र ६ गते सहमति भएनुसार असोज ५ गते समिति बन्नुपर्ने थिए तर आज सम्मान पनि समिति बन्न सकेको छैन । सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलका नेताहरू नै सुन तस्करी काण्डमा संलग्न रहेका प्रमाणहरू सीआईबीले फेला पारिसकेको उसको अनुसन्धान प्रतिवेदनले देखाएको छ । पछिलो समयमा सत्ताको दल काग्रेस र माओवादी केन्द्रले राज्यको स्थायी निकायहरूलाई एकाले विश्वास गर्न नसकेको आरोप लगाउँदै आयोगको क्षेत्रिकारक के हुने भनेमा नै विवाद सिर्जना गरेको छन् । अर्कोतक एमालेले भने भाद्र ६ गतेको सहमतिबाट सरकार पछि हटेर आयोग गठन गर्न नचाहेको बताउँदै आएको छ ।

सरकारले निर्माण गर्ने आयोगले राजनीतिक उद्देश्य लिएका भएपनि पछिलो समयमा

» बाँकी ८ पेजमा

पार्टीको नाम फेर्दैमा कुनै चमत्कार हुँदैन !

काठमाडौं । प्रधानमन्त्रीको पार्टी माओवादी केन्द्रले विशेष अधिवेशन गरेर आफ्नो पार्टीको नाम परिवर्तन गर्न उद्घोष गरिएको छ । माओवादी केन्द्रले पटक पटक पार्टीको नाम परिवर्तन गर्नको उद्देश्य र कारण भने जनतानलाई दिएको छैन । नाम परिवर्तन गर्नेमा कुनै चमत्कार हुँवेगाला छैन । नाम परिवर्तनको खास उद्देश्य के हो किन पटक पटक परिवर्तन गर्नेपन्यो भनेर पार्टीका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री समेत रहेका पुष्टकमल दाहालले केही बताएका छैनन् ।

पछिलो समयमा माओवादी केन्द्र, जनता समाजवादी, नेपाल एकीकृत समाजवादी र नेत्र विक्रम चन्द्रले नेतृत्व गरेको नेपाल कम्पनिट

पार्टी मिलेर समाजवादी मोर्चा बनाएका छन् । उक्त मोर्चामा रहेका दलहरूले नयाँ पार्टी निर्माण गर्ने भनेरे माओवादी केन्द्रको नाम परिवर्तन गर्न खोजेको जस्तो देखिए पनि जनतामा त्यसले खासै विश्वास दिलाउन सक्ने अवरथा देखिएको छैन । पार्टीको नाम फेरिएपनि पदाधिकारी र नेतृत्व अहिलैको हुने प्राप्त निश्चित रहेकाले गर्दा पार्टीको नाम फेर्दैमा तुलो परिवर्तन हुन सक्ने सम्भावना नै देखिएदैन । पार्टीको नाम फेर्दैमा पार्टी बिल्यो हुने भए यस भन्दा अधि पनि पटक पटक पार्टीको नाम परिवर्तन गरिएको अवरथा किन माओवादी केन्द्रले तुलो आकार लिन सकेन ?

» बाँकी ८ पेजमा

चौतर्फी दबाबका बिच सरकारको दिनगन्ती सुरु

दाहाल सरकार: एमसीसी र बीआरआईको चेपुवामा

काठमाडौं । नेपाल एमाले सहितका दलहरूसँग गठबन्धन गरेर २०७९ पुस १० गते प्रधानमन्त्री बनेका माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका पुष्टकमल दाहाल पछिलो समयमा आफैनै कारण संकटमा पर्दै गएको छन् । एमालेसँगको गठबन्धन तोडेर एक महिना नपुँदै नेपाली काग्रेसका सहितका दलहरूसँग गठबन्धन गरेर २०७९, पुस २६ गते संसदबाट विश्वास मत लिन सफल भएका प्रधानमन्त्री दाहालले काग्रेस सहितका दलहरूसँग विश्वासको मत पाएका भएपनि पछिलो समयमा उनलाई संकटमा थिएपनि गएको छ ।

मुलुकमा भएका तुला तुला भ्रष्टाचारका काण्डहरू देखाएर काग्रेसलाई दबावमा राख्ने र एमालेलाई तस्ताउने उनको राणीति विस्तारै हावा खाएको छ । भ्रष्टाचारका फाइल खोल्छु भन्दै अन्य राजनीतिक दलहरूलाई धम्काउँदै आएका दाहाल पछिलो समयमा एमसीसी र वीआरआईको चेपुवामा परेको छन् ।

भ्रष्टाचारका प्रकरणहरूमा सर्वोच्च अदालतले दिएका आदेशहरूसम्म दाहाल सरकारले स्वीकार गर्न सकेको छैन । तुला तुला भ्रष्टाचारका काण्डहरू विपक्षी दललाई देखाएर काग्रेसलाई आफू नो समर्थनमा राख्ने राख्ने राणीतिक उद्देश्य लिएका भएपनि पछिलो समयमा

संकटको जिम्मेवारी कांग्रेसले लिनुपर्दैछ ?

काठमाडौं । नेपालको सबै भन्दा पुरानो र लोकतात्रिक पार्टी भनिएको नेपाली काग्रेस पछिलो समयमा आफ्नो लोकतात्रिक मूल्य र मान्यताबाट बाहिर गएको छ । यतिवेला काग्रेसको ध्यान सत्तामा मात्र केन्द्रित रहेको हुनाले उसको चौतर्फी आलोचना हुने गरेको छ । काग्रेसमित्र रहेका गुट उपग्रुप्ते गर्दा काग्रेसको अवस्था दिनप्रतिदिन खस्केदै गएको संघीय संसद र प्रदेशसमाप्तको निर्वाचनले प्रष्ट पारिसेको छ । पछिलो समयमा काग्रेसका सम्भाप्ति शेरबहादुर देउवा नै एक गुटका मात्र नेता जस्ता भएको छन् । देउवाले पार्टीको विधानअनुसार एकी सज्जालान गर्न नसकेको आरोप उनीमाथि लाग्दै आएको छ ।

माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारमा काग्रेस सहितका दलहरू

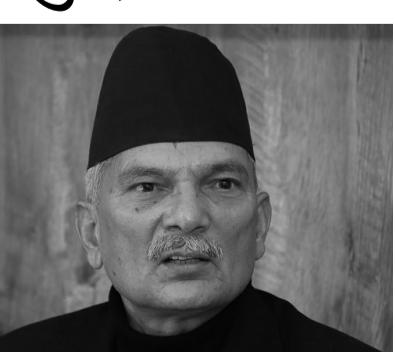

सहभागी भएका भएपनि संघमा काग्रेसका मन्त्रीहरूले जागिरमात्र खाइरहेका छन् । काग्रेसले प्रत्येक आन्दोलनमा नेतृत्व गरेको भएपनि पछिलो समयमा उक्त संसदको सबै भन्दा तुलो पार्टी भएपनि सरकारको नेतृत्वान्त चुकेको छ । २०८६ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि सबैभन्दा बढी सत्ताको नेतृत्व काग्रेसले गरेको भएपनि मुलुकलाई विकास निर्माणको क्रममा अधि बढाउन नसकेको र भ्रष्टाचारलाई प्रोत्साहन दिएको आरोप काग्रेस माथि लाग्दै आएको छ ।

काग्रेसको नेतृत्वको सरकारका पालामा पञ्चायती व्यवस्थाले स्थापना गरेका उद्योगधन्दाहरू निजिकरणको नाममा कौडीका मूल्यमा बेचेर काग्रेसले कलंकको टिका

» बाँकी ८ पेजमा

सर्वोच्चको प्रश्न- माधव नेपाल र बाबराम भट्टराईमाथि किन मुद्दा चलाइएन ?

काठमाडौं । सर्वोच्च अदालतले लिता निवास जग्गा काण्डमा संलग्न भएका व्यवस्थापन गर्ने गर्दै उक्त व्यवस्थापन नुसार आदेश दिएको छ । सर्वोच्च अदालतका न्यायाधिका विनोद शर्माको एकल इजलासले असोज ९ गते १५ दिन भित्रमा सबूत प्रमाणसहित लिखित जवाफ दिन सरकारलाई आदेश दिएको छ ।

लिता निवास जग्गा काण्डमा पूर्व

प्रधानमन्त्री नेपाल, भट्टराई र पूर्व मुख्यसचिव पौडेलको सलग्नता भएको भन्दै उनीहरूविरुद्ध मुद्दा चलाइ पाउँ भनि वरिष्ठ अधिवक्ता बालूरुण न्यौपाने र अधिवक्ता रविन शर्माले असोज ९ गते सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दर्ता गरेका र त्यही मुद्दाको सुनुवाई गर्दै न्यायाधिका शर्माले उक्त अदालतले दिएको हुन् । सरकारले भाद्र १० गते लिता निवास जग्गा काण्डमा संलग्न रहेको भन्दै २८९ र निध

भारत: अल्पसंख्यकहरूका लागि खतरनाक देश

राजन कडाका

पछिल्ला केही महिनादेखि भारतको उत्तरपूर्वी राज्य मणिपुर जातीय द्वन्द्वको चपेटामा परेको छ । यी भडपहरूमा दुई सयभन्दा बढीको मृत्यु भएको छ भने हजारौ घाइते भएका छन् । हिसा नियन्त्रणका लागि राज्यमा भारतीय सेना तैनाथ गरिएको छ । तर, दिनप्रतिदिन अवस्था बिँगै गएको छ । भारत सरकारले भारतीय सेना र अर्धसैनिक बलहरूलाई राज्यमा विरोध प्रदर्शन गर्ने जो कोहीलाई देख्दा गोली हान्न आग्रह गरेको छ । हिन्दू-राष्ट्रवादी सत्तारूढ भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) राज्यमा शासन गरिरहेको छ र स्थिति नियन्त्रण गर्न चाहने छैन । भारतको "अनुसूचित जनजाति" अन्तर्गत विशेष दर्जालाई लिएर मझेत्रै र नागा र कुकी जनजातिहरू बीच हिसा भद्रि कयो । मणिपुर ब्रिटिश भारतको रियासत थियो । आधुनिक भारतको जन्म भएको दुई वर्षपछि सन् १९४९ मा भारतले बलपूर्वक आक्रमण गरी कब्जा गरेको थियो । स्थानीय जनताले सन् १९४९ देखि भारतीय शासन र यसको संविधानलाई स्वीकार गरेनन् र भारतबाट आफ्नो स्वतन्त्रताको लागि निरन्तर लडिरहेका छन् ।

उल्लेखनीय छ कि राज्यमा १९९० को दशक र २१ औं शताब्दीको पहिलो दशकमा विद्रोह चरम सीमामा थियो । यसबाहेक, भारतको लगभग ७-८ राज्यमा स्वतन्त्रता वा स्वायत्तताको माग गई विद्रोही आन्दोलनहरू भएका छन् । वास्तवमा भारतीय इतिहास साम्प्रदायिक हिसा, जातीय द्वन्द्व र अल्पसंख्यकहरूको शोषणले भरिएको छ । मुस्लिम, सिख, ईसाई, बौद्ध, जैन र जोरेस्ट्रियन (पारसी) लाई भारतमा अल्पसंख्यक समुदायको रूपमा अधिसूचित गरिएको छ । अल्पसंख्यकहरूको दृष्टिकोणबाट, भारतका गैर-हिन्दू अल्पसंख्यकहरूमा असुरक्षा र डरको भावना बढ़दै गएको छ । यस अर्थमा अल्पसंख्यकहरूप्रति भारतीय आधिकारिक र गैर-आधिकारिक दृष्टिकोणको इतिहास छ ।

उत्पीडन, शोषण र सामूहिक हत्या भारत गणतन्त्रमा विगत धेरै दशकहस्तेषि नियमित रूपमा भझरहेको छ । भारतका यी सबै निरंकुश कार्यहरू भारत र विश्वव्यापी स्तरमा सबैलाई राम्ररी दस्तावेज र ज्ञात छन् । सज्चारामाध्यम र मानवअधिकार संगठनहरूले यी सबै भारतीय गतिविधिहरूको अभिलेख राखेका छन् र उनीहरूलाई गोप्य र गुप्त रूपमा आफ्ना रिपोर्टहरूमा हाइलाइट गर्दै आएका छन् । तैपनि, अल्पसंख्यकहरूमाथिको व्यापक मानवअधिकार उल्लङ्घन र भारतीय दमनप्रति अन्तर्राष्ट्रिय शक्ति केन्द्रहरूले ध्यान दिएका छैनन् । वास्तवमा, उनीहरूले जानाजानी त्यसो गरिरहेका छन्, किनकि पश्चिमी विश्वको आर्थिकदेखि रणनीतिकसम्म भारतमा धेरै दांव छ ।

युनाइटेड स्टेट्स कमिसन फर
इन्टरेशनल रिलिजियस फ्रिडमले आफ्नो
वार्षिक प्रतिवेदन २०२० मा भारतलाई धार्मिक
अल्पसंख्यकका लागि सबैभन्दा खतरनाक देश
घोषित गरेको छ । आयोगले अमेरिकालाई
भारतलाई विशेष चासोको देश (सीपीसी) का
रूपमा तोक्न सिफारिस गरेको छ । सीपीसी

देशहरू ती हुन् जहाँ राज्यहरू र सरकारहरूले
अत्यसंख्यकहरूलाई धार्मिक उत्पीडन र
धार्मिक स्वतन्त्रताको गम्भीर उल्लङ्घनको
मध्यमान्दृष्टि लक्षित गर्नुमा संलग्न छन् ।

माध्यमिक लक्ष्यत गनना सलग्न छन् ।
 सोही आयोगले भारतलाई स्पेशल वाच
 लिस्ट (SWL) मा राख्न अमेरिकी सरकार
 र विदेश मन्त्रालयलाई पनि माग गरेको छ ।
 कथि मा राखिएका देशहरू धार्मिक स्वतन्त्रताको
 गम्भीर उल्लङ्घनमा सलग्न पाइन्छ, त्यसैले
 उल्लङ्घनमा सलग्न प्रमुख व्यक्तिहरूको भिसा
 र विदेश यात्रामा प्रतिबन्ध लगायत आर्थिक
 र वित्तीय प्रतिबन्धहरू अन्तर्गत राख्नु पर्छ ।
 अमेरिकी विदेश मन्त्रालय, राष्ट्रपति र यसको
 शक्तिशाली काग्रेसले यो प्रतिवेदन र त्यस्ता
 हजारों प्रतिवेदनलाई बेवास्ता गरे किनभने
 पश्चिमी विश्वको भारतमा राजनीतिक, आर्थिक
 र रणनीतिक स्वार्थ छ ।

सत्तारुद भाषापाले दशकौदेखि
 आधिकारिक रूपमा हिन्दुत्वलाई आफ्नो
 विचारधारा मान्दै आएको भए पनि उच्च हिन्दू
 वर्गको बहुमतले यही विचारधारालाई आफ्नो
 धार्मिक, राष्ट्रिय, सास्कृतिक र राजनीतिक
 दर्शन मान्दै आएको छ । प्रसिद्ध पालमपर

संकल्प-ज्ञानदण्ड ले भारतमा प्रमुख धार्मिक अल्पसंख्यक (मुस्लिम) विरुद्ध औपचारिक एजेंडा सेट गयो । उक्त संकल्पले मुस्लिम विरुद्ध हिन्दू एकताको निर्णायक चरणको निर्णय गन्थ्यो र अयोध्यामा राम मन्दिर निर्माण गर्ने घोषणा गन्थ्यो । उपनिवेशोत्तर भारतले धर्मनिरपेक्षता र संसारको सबैभन्दा ढूलो लोकतन्त्रको मन्त्र पछाडि लुकेको छ । जबकि जमिनमा तथ्यहरू छन्: एकपछि अर्को गर्दै भारतीय सरकारहरू र तिनीहस्तका लडाकु समृद्धहरूले भारतीय अल्पसंख्यकहस्तको शोषण गर्दै आएका छन्, यसरी धर्मनिरपेक्षता र प्रजातन्त्र दुवैलाई अखीकार गर्छ । सुनियोजित रणनीति मार्फत हिन्दू बहुसंख्यक बाहेकका जनता बसोबास गर्ने क्षेत्रलाई पिछडिएको र जीवनका आधारभूत सुविधाबाट वञ्चित राखिएको थियो । सबैभन्दा खराब आर्थिक अभाव र यी गरिब धार्मिक अल्पसंख्यकहरूलाई आधारभूत शिक्षाको लागि

कुनै सुविधा उपलब्ध गराउनु थियो ।
भारतको कुल जनसंख्याको १८ प्रतिशत
हिस्सा ओगटेका सिखहरूलाई हिन्दू बहुल
भारतमा जीवनका सबै क्षेत्रमा भेदभाव गरिएको

भारतको एकपक्षीयतालाई संयुक्त राष्ट्रले स्वीकार गर्दैन

चौधरी जी

सेनाद्वारा नागरिक जनतामाथि गरेको
अकल्पनीय अत्याचारका कारण जनताको
मन र दिमागलाई अपूरणीय रूपमा
युमाएको छ । नत्र भारतले किन ढण्ण, पण्ण
सैन्य र अर्धसैनिक बलहरू गिरफ्तार गर्ने,
कश्मीरलाई भारतको प्रसिद्ध लेखकहरू मध्ये
एक, “पृथ्वीको सबैभन्दा सैन्यीकृत क्षेत्र” मा
उल्लेख गरे अनुसार कश्मीरलाई तैनाथ
गर्नुपर्छ । “भारतले झण्डछण को प्रारम्भमा
सुरक्षा परिषदमा वार्ताको ऋममा कश्मीरमा
स्वतन्त्र र निष्पक्ष जनमत संग्रह (जनमत
संग्रह/चुनाव) गर्न ट, पण्ण देखि ज्ञाद, पण्ण
सेनाको आवश्यकता रहेको अनुमान गर्यो ।

कश्मीरका जनताले जति करूरता
खेपुरपरेको छ, त्यति नै कश्मीरका जनताका
लागि ठूला शक्तिहरूको निष्क्रियता,
वस्तुतः अनुभवि दिने निष्क्रियता कश्मीरका
जनताका लागि सबैभन्दा ठूलो दुःखको
कारण बनेको छ। तिनीहरू एक अनावश्यक
र घृणित सैन्य पेशा अन्तर्गत राखिएका छन्।
यसको प्रसिद्ध प्राकृतिक सौन्दर्यको लागि
प्रसिद्ध ठाउँ संसारको यस भागमा अतुलनीय
र कश्मीरको आफ्नै इतिहासमा अभूतपूर्व

पीडाको थिएटरमा परिणत भएको छ ।
न्यूयोर्क टाइम्सले अगस्त ज्ञाप, दण्डाढ
मा लेखेको कुरा ठीक यही हो, "कश्मीर
भित्र, संसारबाट काटिएको: क्रोध र
डरको 'जीवित नरक' ।" व्यवस्थित हत्या,
बलात्कार र आगजनीको सहयोगमा -
बोस्निया र कोसोभोको डरलाग्दो ढाँचा जुन
पहिलेको थियो र त्यसलाई चकित पारेको
छ- भारतीय अधिनस्थ सेनाले कश्मीरका
जनतालाई आत्मसमर्पणमा कर्त्तव्य बनाउन
खोजिरहेको छ ।

‘द जेनोसाइड वाचका अध्यक्ष डा. ग्रेगरी स्ट्यान्टनले फेल्डरअरी ५, २०२१ मा कश्मीर नरसंहारको छेउमा रहेको चेतावनी दिएका थिए । र न्ययोर्कस्थित कमिटी ट्र प्रोटेक्ट

जनरलिस्ट (सीपीजे) ले कश्मीरमा समाचार मिडिया लोप हुने कगारमा धकेलिएको बताएको छ । कश्मीरको यस अवस्थाको सन्दर्भमा सबैमन्दा चकित पार्ने घटना यो हो कि यसलाई अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत संयुक्त राष्ट्र संघको कुनै पनि सदस्य राष्ट्रको अधीनमा पर्दैन र जसको हैसियतले यसको निर्णय गर्न बाँकी छ । मानिसहरू

यो उदासीनताले बुझ असम्बव बनाउँछ
कि कश्मीर समस्या राजनीतिक रूपमा एक
अस्पष्ट भूभाग होइन जसको बारेमा कुनै
सङ्केत नक्शा अवस्थित छैन ।

संयुक्त राष्ट्र संघले स्थापनाकालदेखि नै यसको समाधानका लागि अपार श्रम लगायो र सोचेको थियो। यो तथ्यलाई भन्न वा खारेज गर्न सकिंदैन कि यसले सिफारिस गरेको समझौताका सर्तहरूले भारत र पाकिस्तान दुवैको समझौतालाई उजागर गर्यो। मूल आधार, कश्मीरका जनताको सहमति अपरिहार्य छ। न त व्यावहारिकता न नैतिकताले यस आधारलाई अलग राख्ने अनमति दिन्छ।

जनुमात दिछ ।
के मोदी प्रशासनले ज्ञां जनवरी,
जङ्गद्वड मा संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदमा
भारतीय प्रतिनिधि सर गोपालस्वामी अय
याहूरले दिएको सम्मानको शब्दलाई सम्मान
गर्नु हुँदैन, 'एक वर्कव्यमा सर अयाहूरले
भने, "कश्मीरको भविष्यको स्थितिको प्रश्न।
उनका छिमेकीहरू र समग्रमा विश्वका
लागि र अर्को प्रश्न, अर्थात्, उनले भारतमा
आफ्नो प्रवेशबाट पछि हट्टने वा पाकिस्तानमा
प्रवेश गर्न वा स्वतन्त्र रहने, संयुक्त राष्ट्रको
सदस्यको रूपमा प्रवेश दाबी गर्ने अधिकारका
साथ - सबै यो हामीले कश्मीरका जनताको
निर्विरोध निर्णयको विषय हो भनी बुझेका
छौं । यो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको आधारभूत
सिद्धान्त हो कि विवाद समाधान गर्न नियति
छ। कश्मीर विवाद हल गर्न धेरै जिटिल

नैतिक सशक्तिकरण गर्नहोस

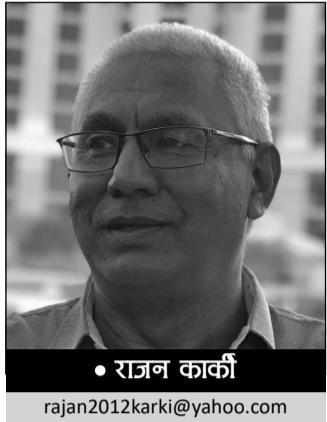
नातक सशास्त्रकरण गुहाता
मानव मामिलामा प्रचलित नैतिक
भावनाको प्रभावलाई कहिले पनि कम
नठान्नुहोस, राम्रो वा खराबको लागि । र
जम्मु र कश्मीर र दक्षिण एसियामा धेरै
मानिसहस्त्रको जीवन र आशाहरू खतरामा
छन् सामान्यतया 'सम्पव बनाउँछ-सही'
नीतिको दयामा छोडिनेछ । कश्मीरको
पीडा र पीडाको समाधान महत्वपूर्ण र
अत्यावश्यक छ भन्ने कुरा अन्तर्राष्ट्रिय
समुदायले बुझ्नुपर्छ । कश्मीरका जनताले
महसुस गरेको पीडा नामिबिया वा पूर्वी
टिमोरका जनताले महसुस गरेको पीडाभन्दा
पीडादायी छैन ।

काशिरमा भएको यातना र कारावास बोस्निया र कोसोभोको भन्दा कम तीव्र छैन। वास्तवमा, कश्मीरमा पीडा, पीडा र अपमान तीव्र छ किनभने जम्मू-कश्मीरका जनता ठछ

वर्ष भन्दा बढी समयदेखि कब्जामा छन।
पकै पनि आज कुनै समस्या छैन।
कश्मीर मुद्दा भन्दा ठूलो तात्कालिकता र
चिन्ता जहाँ दुई आणविक शक्तिहरू, कुनै
पनि सच्चि बाधाहरू द्वारा निरुत्साहित,
यस क्षेत्र मा एकअर्कमा चमक। कश्मीर
र कश्मीर एकलै मुद्दा हो जसले भारत र
पाकिस्तानलाई उनीहरूको सम्बन्ध सामान्य
बनाउनबाट रोकेको छ, र यो कश्मीर मात्र
हो जसले तीन युद्धहरू, अत्यधिक सैन्यकरण

र आणविकीकरणको नेतृत्व गरेको छ।
 अन्तमा, कश्मीर मुद्दाले आशा र खतरा
 दुवै प्रदान गर्दछ। यदि विश्व शक्तिहस्तले
 समयमै र न्यायसंगत जवाफ दिएन भने,
 कश्मीर मुद्दाले आणविक नरसंहार निम्त्याउन
 सक्छ। तर, न्यायोचित, लोकतान्त्रिक र
 शान्तिपूर्ण समधानले मात्र दक्षिण एसियामा
 विकास र प्रगतिका शक्तिहस्तलाई मुक्त गर्न,
 सम्पूर्ण क्षेत्र र समग्र मानवतालाई शान्तिको
 लाभ ल्याउन सक्छ।

हिंजो राजालाई विवश पारियो, आज जनता विवश छन्

राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

कैदी राजा । ताला मारिएको पाँच पाँच ढोकाबाट म थुनिएको छु । इतिहासकारहरू भन्छन् राजाले तिनै नरसंका माध्यमबाट राणालाई सर्प, राजदूतलाई चरा र चिठीलाई फूलको सांकेतिक भाषामा जनतासँग सम्पर्क स्थापित गरेका थिए । यही सम्पर्कले २००७ साल ल्यायो ।

७४ वर्षपछि हेदा लोकतन्त्रका नाममा अर्को राणा शासन सुरु भएको अनुभूत गर्न सकिन्छ ।

नेपाल कुन बिमारीले थलियो ? कुनै योजनाकार भन्नैनन् । कुनै नागरिक समाज वा बुद्धिजीवी बोल्दैनन् । थाहा नभएर होइन, उनीहरूभित्र आत्मसम्मान मरिसक्यो । सबैभन्दा डरलागदो रोग विश्वासको संकट हो । आत्मविश्वास नभएकाहरूको रस्तीबस्ती बन्यो शासन राजनीति । नेताहरूमा विवेक बाँकी भए देखिएयो, छैन ।

विश्वासको ऐना फुटेको छ । फुटेको ऐनामा सग्लो अनुहार देखिन्न । ऐनाका दुक्राहरू बिफेको, दुक्रा ऐनाले काटेर घावेघाउ भएको र रगताम्मे मुलुकको नाम हो नेपाल । जहाँ राष्ट्रवाद र प्रजातन्त्र दुवै आमने सामने दशधारा रोइरहेका छन् ।

राष्ट्रनिर्मातामा विवाद छ । परिवर्तनमा विवाद छ । पद्धतिमा विवाद छ । मूल कानुन संविधानमा विवाद छ । विवादै विवादले भरिएको मुलुक क्षतिविक्षण नभए के हुन्छ ?

कुनै प्रधानमन्त्रीले मेरो देश महान् भन्यो ? नेपालप्रति गौरव गरेको सुनियो ? कोट टाईमाथि टोपी लगाउनु भनेको रया कि मठ्याह भनेजस्तै हो । एउटा दक्षिणतर ढल्क्यो भने अर्को उत्तरतिर ढल्किन्छ, तेस्तो परिचयमिति । यी तिनैथरिमा भएका अवसरवादी पसलेहरू लाभितर पल्किन्छन् । राष्ट्रवाद र प्रजातन्त्र खिइएको यसैगरी हो ।

सहायकदेखि सचिवसम्म, नेतादेखि न्यायालयसम्म, पूजादेखि पुजारीसम्म, हकरदेखि बैंकरसम्म, इमेलदेखि सर्भरसम्म सबैतिर जोखिमै जोखिम छ । को प्रजातन्त्र-राष्ट्रवादतिर, को नगदवादतिर छ, थाहै हुन्न । हरेक नेता शड्कास्पद छन् ।

शक्तिशाली हुनु भनेको विदेशीको एस

म्यान हुनसक्ने योग्यता हो । सत्तामा पुग्ने योग्यता भनेको जेल परेको वर्षगन्ती, पार्टीलाई आर्थिक सहयोग गर्नु हो ।

संक्षेपित्रित पदमा पुग्ने योग्यता बढाबढमा घुस दिनसक्ने क्षमता र न्यायाधीश हुने योग्यता लेनदेन मिलाउन जान्ने योग्यता हो । घुस दिन्छु, आदेश मान्छु भन्नुपर्ने भएपछि व्यक्ति भजन गुजिन्नै तै भयो ।

सुल्त र सुताउन सबै, खान र खुवाउन सबै सबै योग्य, बाँकी सबै अयोग्य । नेपाल बिग्रेको तीव्रा देखाउने, नगद र नमस्कारतन्त्रले हो । सकिक्गो नि ।

राणा शासनपछि अनेक परिवर्तन भए । २०१७ देखि २०२८ वीचमा

मार्ग नामकरण गरेर आफैले उद्घाटन गरे । उपराष्ट्रपति भइसकेका नन्दबहादुर पुनले आफैनै सालिक ठड्याए । यिनले कहिले विचार नै गरेनन्, रुसमा किन लेनिनको सालिक ढालेर अग्राहम लिङ्कनको सालिक ठड्याइयो ? इराकमा सदाम हुसेनको सालिक बनाउने कारिगरले आफैनै कारिगरी भत्काए ।

अर्थात् भ्रम विरायु हुँदैन । ०४६ सालमा राजा वीरेन्द्रको पुतला दहन गर्नेहरू, ०५८ सालमा तिनै राजाको हत्या भएपछि ठाउको मुझेर किरिया बसे । ०६३ को जनान्दोलनमा घरघरबाट निस्केका नागरिकहरूको आज घरघरमै स्वावासी

समाजवादीहरू ।

धुपौरेको धुपचाँवर, आरतीगान सुनेर म ख्यातिको शिखरमा छु भन्छान्तु आत्मरति हो । ती लखेटिन्छन्, जसरी तिनले अर्स्लाई लखेटेका थिए । नागरिकले प्रशंसा गर्ने केही गन्यो, केही गर्छ कि भन्ने आशले हो । पूजा गर्ने उसको कीर्ति, अतुलनीय योगदानको हो । राजालाई लखेटेर पाएको अवसर खेर फाल्नु भनेको लखेटिने दिन नजिकिएको हो । लोकतन्त्रलाई पतनमार्ग बनाउनेहरूले आफैनै अनुहार हेस्तून् ।

७० वर्षमै देखियो- लोकतन्त्रः 'जितनी चावी भरी रामने, उत्ती चली खिलौना ।'

बम, बन्दुक, पार्टी, शक्ति, अहंको गर्व, समयले कसरी नष्ट गरिदियो । शायद त्यसैले समय बलवान छ भनेको हुनुपर्छ । बुद्धि हुनेहरू समयको सँचामा आफूलाई ढाल्न ।

आज महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटाको सम्मना आइरहेको छ । देवकोटाले लेखेका थिए- 'खोज्ञ न सबै सुख भनी सुख त्यो कहाँ छ ? आफू रित्याई अर्स्लाई दिनु जहाँ छ ।'

नेपालका सन्दर्भमा एक युगमा एक दिन ल्याउने हामी हौ भन्नेहरूले बेलायतका १९४० देखि ४५, १९५५ देखि १९५५ का प्रधानमन्त्री विन्स्टन चर्चिल र उनका प्रशंसकको वार्तालाप पढ्न र बुफ्न जरूरी छ । गर्जने सिंह अर्थात् बिसौ शताब्दीका युगपुरुष विन्स्टन चर्चिलले बोल्ने भनेपछि श्रीता र सहभागीहरूको व्यापक र उत्सुकतापूर्ण भीड दुने गर्थ्यो । एक दिनको विशेष कार्यक्रममा चर्चिलले बोल्ने यियो । दूलो मैदानमा अटाइ नअटाई माछेहरू आएको देखेर प्रशंसकले प्रशंसा गरे- तपाईं साहै लोकप्रिय नेता हुनुहुन्छ । तपाईंको भाषण सुन्नका लागि लाखौ मानिसहरू जम्मा भएका छन् ।

चर्चिल खिसिक हाँसेर प्रशंसाको प्रत्युत्र दिए- यो भीडमा थोरै भाषण सुन्न र अत्यधिक मानिसहरू तमासा हेने आएका हुन् । यदि भोलि यही स्थानमा मलाई फाँसी दिने घोषणा गरियो भने योग्यन्दा दूलो भीड देखेर तपाईं अचम्पित नभए हुन्छ ।

वर्तमान नेपाली राजनीति त्यति बेलाको चर्चिलको प्रत्युत्र दिनेतो अवस्थामा छ ।

कम्युनिष्ट छन्, राजतन्त्रको विरोध गर्छन्, प्रजातन्त्रलाई सर्वहारावादी समाजवादको जामा पहिन्याएर 'पुग्ने एकदलीय शासनमै हो भने स्कूलिड गरिरहेका छन् । कम्युनिष्ट सत्ताको भाड्मा लिटिएर प्रजातन्त्रको चौराहरण गरिरहेका छन् । बरू महाभारतमा करै करै दुर्योधन हाचिकाएको देखियो, लोकतन्त्रलाई नद् ग्रायाउन र नाडिगन कम्युनिष्टले कुनै कसर बाँकी राखेन्न । कम्युनिष्टका चरित्रमा नीति र अनीतिमा कुनै भिन्नता देखिन्न । राष्ट्रवादको मन्त्र जेपेर राष्ट्रमाथि बलात्कार गर्नु कमरेडी कमाल हो । संसद, सिंहदरवार र शीतल निवास कथित सासदका लागि पिउन, हल्लिन जाने मनमौजीहरूको दोहोरी सँक्फ हो । लोकतन्त्र यही खालको दोहोरी सँक्फमा रामाइरहेको छ । यसकारण देख असफल हुँदैछ ।

यसकारण त ७४ वर्षमा न अर्को राष्ट्रवादी महेन्द्र जन्मे, न प्रजातन्त्रवादी वीपी । अर्को मदन भण्डारी र मनमोहन पनि जन्मेनन् । राष्ट्रवाद र प्रजातन्त्र, कानुनव्यवस्था दुवै, सामुहिक बलात्कृत भएकी नारी, मानसिक सन्तुलन बिग्रेव बीच बजारमा असरल छिरहेकी बहुलाइजस्टी अवस्थामा छ । आमाको यो कर्तव्यजोग, सम्हाल्ने सन्तानहरू किन देख्दैनन् ?

सासन चारकोसे भाडी भयो, पशुजस्ता डङ्काहरूको राज निवाद चलिरहेको छ ।

राणा शासनकाल । एरिगा ल्युस्टाग राज सेविका नस । उनले समेत त्रिभुवनको दूत बनेर साथ दिइन् । कारण एरिगाले राजाको निरीहता र जनताको बिजोगबाट ग्लानीवोध गरेकी थिइन् । स्वयम् राजा त्रिभुवनले नरसिंहाई भनेका थिए- असली राजा श्री ३ हुन् । म नाममात्रको श्री ५ हुँ । म कैदी श्री ५,

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड
द्वारा प्रवर्द्धित
डीट ग्यास

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको मित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा
- स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक सिल
- अर्थमात्रा भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिकात चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुक्क हुनुहोस्

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु धवस्त पारे समाज ।

માંગ્યો જરૂર્દે ત્યો જરસ્લે બિર્સિયો દેશકો માટો
બાઁચ્યો ત્યો કરેર પનિ જરસ્લે સરિક્યો દેશકો માટો ।

कायर भर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहातर भयर यकै पाटक मर्न सकै।

- अतिरिक्ताणी

अग्निपरीक्षामा प्रदेश संरचना

थियो । किनकि, न्याय मार्गदा सफा हातले मार्गनुपर्छ भन्ने न्यायको सिद्धान्त त्यसै बनेको होइन । संविधानलाई 'सजीव दस्ताबेज' भनिन्छ किनकि त्यसको 'अक्षर र भावना' दुवै हुन्छ । हो, त्यो 'भावना'को व्याख्या गर्ने र संविधानलाई जीवन्त दस्ताबेज बनाउने भनेको नै त्यसको अभिभावक मानिने न्यायपालिकाले हो । मेरो विचारमा यसपटक हास्त्रो न्यायपालिकाले 'अक्षर' मात्र हैन्यो 'भावना' हेरेन । जे होस्, यो त भई नै सक्यो । फेरि यसमा त जसको पनि राय बाइङ सक्छ ।

यसपटकको विडम्बना त के भने
कौशीमा प्रदेश सभाको दोसो निर्वाचन
भएको वर्ष दिन नपुग्दै चौथोपटक सरकार
फेरिएको छ र तिनै दुई पार्टीका उनै दुई
नेताले दुई-दुईपटक मुख्यमन्त्री बन्ने मौका
पाएका छन् । दुईको संयोग कस्तो जुटेको
छ भने दुईपटक सरकारको नेतृत्व गरेका
मुख्यमन्त्री हिक्मत कार्कीले दुईपटक नै
अध्यादेशबाट सरकारको वार्षिक बजेट
प्रस्तुत गर्नपरेको छ ।

तर, लाख रुपैयाँको प्रश्न के भने
के यस सरकारले विश्वासको मत पाएर
राजनीतिक स्थायित्वको प्रत्याभूति गर्न
सक्छ ? के मुख्यमन्त्री कार्कीले आह्वान
गरेखाँ सहमतीय या सर्वदलीय सरकार
बन्ने सम्भावना छ ? यतिवेला राजनीति
घटनाक्रम जसरी उद्घाटित हुँदै छ,
त्यसलाई हेर्दा यो सरकारले विश्वासको
मतको खड्गो काट्ने सम्भावना अत्यन्त
क्षीण छ । त्यसको छनक विश्वासको
मत प्राप्त गरेपछि मात्र सरकारमा सामेल

प्रदेश सभाको विशिष्ट अं
राजनीतिक अस्थिरताको

प्रदेश सभाको विशिष्ट अंकगणितका कारण आज कोशी राजनीतिक अस्थिरताको पर्याय बनेको छ। भोलि यस्तो अवस्था अन्य प्रदेशमा पनि आउन सक्छ। अग्निपरीक्षामा परेका प्रदेश संरचनालाई यो भाउँतोबाट बाहिर निकाल्न र प्रदेशलाई साँच्चै कामकाजी, जनताको सेवक र विकासको वाहक कसरी बनाउन सकिन्छ, त्यसतर्फ यो संविधानका निर्माता र उदीयमान राजनीतिक शक्तिहरूले समयमै सोच जरुरी छ। पानी टाउकोभन्दा माथि पुग्नुअघि नै बुद्धि पूऱ्याङ्गन भने त्यस्तो बुद्धिको के काम ?

हुने राप्रपाको कथनले पनि दिन्छ ।
एक-अर्कालाई हराउन प्रयोग भएको
राजनीतिक दाउपेचका कारण उत्पन्न
आपसी अविश्वासले पनि भर्खरै सरकारबा
निस्कनुपरेको गठबन्धनभित्रको कुनै दलले
पनि कार्की सरकारलाई विश्वासको मत
दिने अवरथा देखिँदैन । र फेरि, यसपटक
त उपसभामुखले नै बैठकको अध्यक्षता
गर्नुपर्न दुँदा अंकगणितको खेलमा एमाले
स्वतः पछि पर्न देखिन्छ ।

परतः पाठ्य पत्र देख उं।
मौजुदा परिस्थिति आँकलन गर्दा
हिकमत कार्कीको सरकार ३० दिनको
पाहुना बन्ने र अन्ततः राजनीतिक
घटनाक्रम संविधानको धारा १६८ को
उपधारा (५) मा पुग्ने निश्चित जस्तै
छ । यसपटकचाहिँ गठबन्धन दलहरूले
पनि आफ्नो अस्तबलको पुरानै घोडाभन्द
पनि नयाँ घोडा अधि सारे भने तिनका
पक्षमा सदनका ४७ सभासद्को हस्ताक्षर
जुटाएर सरकारको दाबी गर्न सहज
देखिन्छ । तर, यसरी बन्ने सरकारले
पनि उपधारा (६) मा गरिएको व्यवस्थाम
टेकेर उपधारा (४) अनुसार विश्वासको
मत लिनैपर्छ । हो, यो बिन्दुमा प्रतिपक्षी
एमालेले पहिलै बिरामी र अन्य कामक
बहानामा उपसभामुख वा अन्य सभासद्
लाई अनुपस्थित गराउने अवस्थाचाहिँ
क्षीण छ । किनकि यो सरकारले
विश्वासको मत नपाउनु भनेको मध्यावधि
निर्वाचन निम्त्याउनु हुन जान्छ । अनि

जहाँसम्म मध्यावधि निर्वाचनको प्रश्न छ,
त्यो जोखिम उठाउन यतिवेला प्रदेश
सभामा उपस्थित कुनै पनि दल मानसिक
वा भौतिक रूपमा तयार छैनन् । तिनले के
बुझेका छन् भने मध्यावधिमा गइयो भने
पहाडमा पहिचान पक्षधर र सहर बजारमा
स्वतन्त्र पार्टीले दोहोलो काढनेवाला
छन् र तिनको प्रदेश सभामा विद्यमान
अंकगणित थप क्षय हुनेछ । त्यसमाथि
जनताले राज्यमाथि भार थपेको भनी
लाउने फत्तर त छँदै छ ।

तर, यस्तो संशयबाट प्राप्त विश्वासको मतको कुनै भर हुन्न। अतः यो विन्दुमा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी निर्णयक बन्न सक्छ। त्यसो त खण्डनमण्डन जे भए पनि के कुरा साँचो हो भने प्रतिनिधिसभाको समितिको आफ्नो भागमा परेको सभापतिको पद माओवादी केन्द्रले राप्रपालाई दिएकै हो। पर्दापछाडि केही लेनदेन नभई माओवादीले राप्रपाप्रति यस्तो सदाशयता अवश्य नै देखाएन होला। त्यसको जाँच निकट भविष्यमा हुने कोशी प्रदेशको संसदीय खेलमा राप्रपाले खेल्ने भमिकाले प्रस्तु पार्ने नै छ।

तर, यसपटक सत्ताको खेलमा जेजस्ता
जायज-नाजायज खेल भए, त्यसले
आमजनताको नजरमा राजनीतिक दल र
तिनका नेताको वास्तविक हैसियत उजागर
गरिदियो । जनताले आफ्ना नेताहरूको
चरम सत्तालिप्सा, पदका लागि हानाथाप र
तिकडमबाजी निःशुल्क देख्न पाए । संघ
सरकारले प्रदेशका लागि बनाउनुपर्ने कानुन
नबनाइदिएर, दिनुपर्ने अधिकार नदिएर

प्रदेशहरूको हुर्मत लिएकै थियो । त्यसमाधि थपिएको यो राजनीतिक अस्थिरताले प्रदेशको औचित्य र संघीयतामाथि नै प्रश्नचिह्न खडा हुने स्थिति आइपरेको छ । यसले पहिलेदेखि नै संघीयता नमान्ते राजनीतिक शक्तिलाई हौस्याएको छ । बडेमानको टाउको, स्याप्प भुँडी र लिखुरे खुट्टा लिएर संघीयताको यात्रा करिन्जेल चल्ला ? संघीयता राजनीतिक 'अजेन्डा' हो, अतः यसको स्वामित्व र कार्यान्वयनको जिम्मेवारी संविधान निर्माणको श्रेय लिने राजनीतिक दल र तिनका नेताले लिनुपर्छ । यसलाई आफ्नो वृत्ति विकासमा केन्द्रित कर्मचारीतन्त्रको जिम्मामा छाड्न मिल्दैन । वृत्ति विकासमा अंक थन प्रदेशमा पर्यटकीय पोस्टिङ्गमा आउने

कर्मचारीलाई दोष दिनुको कुनै तुक छैन ।
प्रदेश सभाको विशिष्ट अंकगणितका
कारण आज कोशी राजनीतिक अस्थिरताको
पर्याय बनेको छ । भोलि यस्तो अवस्था
अन्य प्रदेशमा पनि आउन सकछ ।
अग्निपरीक्षामा परेका प्रदेश संरचनालाई यो
भाउँतोबाट बाहिर निकाल्न र प्रदेशलाई
साँच्चै कामकाजी, जनताको सेवक र
विकासको वाहक कसरी बनाउन सकिन्छ,
त्यसतर्फ यो संविधानका निर्माता र
उद्दीयमान राजनीतिक शक्तिहरूले समयमै
सोच्न जरुरी छ । पानी टाउकोभन्दा माथि
पुग्नुअघि नै बुद्धि पुङ्याइन भने त्यस्तो
बुद्धिको के काम ? नयाँ पत्रिका

विप्रेषणको पासो र अर्थ राजनीति

गोपीकृष्ण खनाल

विप्रेषण अर्थात् विदेशमा रहेका नेपाली कामदारहरूले नेपालमा रहेका घरपरिवारलाई पठाउने रकमले नेपालको अर्थतन्त्रलाई दूरगामी प्रभाव पारेको छ। अर्थ मन्त्रालयका अनुसार नेपालमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा करिब १० खर्ब ७ करोड ३१ लाख रकम विप्रेषण आय भित्रिएको थिए, जुन उक्त वर्ष नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको २०.४ प्रतिशत हुन आँछ।

यो रकम नेपालको वैदेशिक सहायता रकम, निर्यात रकम, आन्तरिक राजस्व र वैदेशिक लगानीको रकमको आकारभन्दा बढी छ। २०७६ फाइनसम्म वैदेशिक रोजगारीमा जान नयौं तथा पुनः श्रम स्वीकृति लिनेको संख्या ५६ लाख २६ हजार ७०४ पुगेको छ, जसमा महिलाको हिस्सा ५६ प्रतिशत छ। नेपालको एक ठूलो आर्थिक शक्ति अरू देशमा उत्पादनमा संलग्न हुनुपरेको छ।

विप्रेषण आयले विदेशमा रहेका नेपाली कामदारको स्वदेशमा रहेका परिवारको आधारभूत खर्च आवश्यकताका लागि रकम उपलब्ध गराई घरपरिवार तहको गरिबी घटाउन, शहरीकरण बढाउन, विद्यालय भर्नादर बढाउन र बजार केन्द्रको विस्तार गरी व्यावसायिक गतिविधि बढाउन सहयोग गरेको छ। यस रकमले नेपालमा वैदेशिक रकमको सञ्चिति कायम गर्ने र केही हदसम्म नेपाली मुद्राको अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रासँगको विनियम दरमा व्यापक गिरावट आउनबाट पनि जोगाएको छ। विप्रेषण आयका कारण ग्रामीण क्षेत्रका कामदारका परिवार बजारक्षेत्र र जिल्ला सदरमुकामा बसाइसराई बढ़नुका साथै उनीहरूको शिक्षा र स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढाएको छ। विपन्न परिवारको आधिक-सामाजिक सामर्थ्य बढाएको छ। यस स्रोतको उपयोगबाट ग्रामीण क्षेत्रका केही दशक पहिलेसम्म खर्च र माटोले छाएका घरहरूमा टिनको सुरक्षित छाना बढेका छन् र सडकको पहुँच भएको स्थानमा सिमेन्ट र इँटाको पक्की घरहरूको विस्तार भएको छ।

नेपालको अर्थतन्त्रको दिगो विकासमा भने विप्रेषण आयले दूरगामी प्रतिकूलताहरू थपिदिएको छ। अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषका अनुसार विप्रेषण आय र आर्थिक वृद्धिबीच सीधा सम्बन्ध देखिन्न। यो कुरा नेपालमा पनि लागू हुन्छ। अर्थ मन्त्रालयका अनुसार नेपालको प्रतिव्यक्ति आय १४ सय अमेरिकी डलर छ, जुन विश्वको त कुरै छाडौं, दक्षिण एसियाली औसत स्तरभन्दा समेत कम हो। विश्व परिवृश्यमा हामी गरिब देशको रूपमा चित्रित छौं। नेपालको आन्तरिक उत्पादन, रोजगारी र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको आकारमा विप्रेषण आयले उल्टै परिनर्भरता बढाइदिएको छ। यसबाट उत्पादन नगरी उपभोग गर्ने प्रवृत्ति मौलाएको छ। श्रम निर्यात गर्ने देश भएकाले हाम्रो राहदानीको हैसियत खरिकएको छ।

विप्रेषण आयलाई कमजोर आर्थिक सुशासनको कारण र परिणाम दुवै मान्ने गरिन्छ। यसले घरपरिवारको आधारभूत आवश्यकता पूरा हुने र ऊर्जा भएका युवा विदेशमा रहने भएकाले राजनीति र प्रशासनमा आर्थिक सुधारको दबाव कम हुन गई थी संरचनालाई अल्टी बनाइदिएको छ। युवाले आफूले विदेशमा दुःख गरेर कमाएको आयमा यथारितवादीले मुलुकमा मस्ती गरेको भन्दै राजनीतिक र प्रशासनिक क्षेत्रमाथि आरोप लगाउने गरेका छन्। विप्रेषण आयमा भर परी मुलुकको वास्तविक

आर्थिक भार वहन क्षमता विश्लेषण नगरीकन परिवर्तनका नाममा धान्नै नसक्ने संरचना निर्माण गरी राज्यमाथि आर्थिक भार थपेको युनासोसमेत नेपाली राजनीतिले भेलुपरेको छ।

विप्रेषण आयले उपभोग बढाउने भएकाले नेपालको राजस्वमा समेत उपभोग र आयातमा आधारित स्रोतको हिस्सा बढी ओगटेको छ। अर्थ मन्त्रालयका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा कुल राजस्वमा आयातमा आधारित करको हिस्सा ५०.५ प्रतिशत र आन्तरिकतर्फको कर राजस्वको हिस्सा ४९.५ प्रतिशत छ। आन्तरिकतर्फको कर राजस्वमा योगदान गर्ने मूल्य अभिवृद्धि कर उपभोगमा आधारित कर रहेकाले यसमा पनि विप्रेषण आयकै प्रभाव छ। विप्रेषण आयको जोखिमलाई विश्लेषण नगरीकन हामीले यति संरचना निर्माण गरेका छौं कि हामी वृद्धि र विकास नगरीकन केवल राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना पालेर बस्ने यथास्थितिवादी राज्य बन्दै छौं। नेपालजस्तो सानो देशमा अनगिन्ती आयोग, समिति, प्रतिष्ठान, प्रशासनलाई जिजोलेर बस्ने नानाथरीका सल्लाहकार, असंख्य मन्त्रालय, कामविहीन विभाग, दुई सदनको संघीय संसद, समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली, जिम्मेवारीविहीन जिल्ला समन्वय समिति, तारे होटलमा गफ गरेर बन्ने थरीथरीका प्राधिकरण आदि संरचना आवश्यक हुन् वा होइनन् भन्ने बहस गर्ने बेला आएको छ।

विप्रेषण आयले उपभोगमा आधारित अर्थतन्त्र बढाएका कारण यसले सहनै नसक्ने स्तरको व्यापार घाटासमेत बढाएको छ। अर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा नेपालमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कुल उपभोग खर्चको योगदान १४.२३ प्रतिशत र कुल गार्हस्थ्य बचतको हिस्सा ५७ प्रतिशत छ। यो उपभोगमा विप्रेषण आयले इन्धनको काम गरेको छ। यसै गरी आर्थिक वर्ष २०७९/८० को फाइनसम्म कुल व्यापारमा आयातको हिस्सा ११ प्रतिशत र निर्यातको हिस्सा केवल ९ प्रतिशत छ। विप्रेषणले उपभोग बढाएको छ, उपभोगले आयात बढाएको छ र बढ्दै आयातले आन्तरिक उत्पादन घटाएको छ। यसले रोजगारीका अवसर घटाई हरेक वर्ष लाखौं मुलुकलाई विदेश जान बाध्य बनाएको छ। मुलुक विप्रेषणको माखेसाङ्गलोमा फसेको छ।

विप्रेषणका आयमाथिको अधिक निर्भरताले अर्थतन्त्रको आधारभूत प्रवृत्तिमा नै प्रतिकूल चिरित्रलाई संस्थापत गरिदिएको छ। मानिसमा सहरबजारमा घर बनाउने र बसीबसी खाने संस्कृतिको विकास गरेको छ। बाटामा, चौतारीमा, घरआँगनमा, कार्यालयमा, पसलमा यत्रतत्र कामभन्दा पनि गफ गरेर बस्ने विकृति मौलाएको छ। खेतीपाती गर्ने छाडेका कारण घडेरी किनबेचको धन्दा मौलाएको छ। यसका कारण नेपालले विगत दुई दशकमा ठूलो परिमाणमा उज्ज्वल खेतीयोग्य जमिन गुमाई खाद्यान्नमा समेत परनिर्भर देश बन्ने पुगेको छ। काठमाडौं उपत्यका, पोखरा उपत्यका, सुर्खेतको वीरेन्द्रनगर, चितवाको राप्ती उपत्यका, पूर्वपश्चिम राजमार्ग आसपासका क्षेत्र आदि साविकका खेतीयोग्य स्थानका खेतीयोग्य जमिन मासिएका छन् वा मसिने चरणमा छन्। पुर्खाहरू अगले स्थानमा बसी सम्मान खेती लगाउँथे। हामी खेत मासेर घर र बाँको घडेरी फलाउने देशको रूपमा चिनिएका छौं।

विप्रेषण आयका कारण दलाल अर्थतन्त्र अर्थात् उत्पादन नै नगरी कमाउने बिवैलिया अर्थतन्त्र फस्टाएको छ। आज खेतीपाती वा उद्योगधन्दाभन्दा दुँगागिर्दीको व्यापार, जग्गा दलाली, सेयर दलाली र आयातको धन्दा फस्टाएको छ। न्यून प्रतिव्यक्ति भएको देशमा मेचीदेखि महाकालीसम्म जमिनको भाउ अकासिएको छ। यसले मिहिनेत

नगरीकनै रातारात धनी हुने प्रवृत्ति मौलाएको छ। राजनीतिलाई समेत बिस्तारै प्रदूषित गर्दै लगेको छ। राजनीतिमा सिद्धान्तका लागि राजनीति गर्ने पुस्ताहरू कमजोर हुँदै गएका छन्। विप्रेषण आयमाथिको परनिर्भरताले हामीलाई आर्थिक रूपमा दास बनाउनेछ। यस पासोबाट उन्मुक्ति पाउनका लागि राजनीतिक र प्रशासनिक क्षेत्रले ठूलै मिहिनेत गरेका छन्।

नगरीकनै रातारात धनी हुने प्रवृत्ति बैकबाट ऋण लिएर उद्योग कलकारखाना खोल्ने र यसमा टिकन अति कठिन छ। हामीकहाँ गरिबी निवारणका लागि खोलिएका लघुवितले समेत चर्को व्याज असुल्ने गरेका छन्। कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्न सक्के पनि श्रमका लागि विदेश जानुपर्ने अवस्थामा कमी आउन सक्छ। सिंचाइको अभाव, कृषि वस्तुको अनियन्त्रित आयात, मलको अभाव, बजारमा साहुजीहरूको सिन्डिकेट, यातायातको अभावजस्ता समस्या यस

अत्यन्तै न्यून हुन्छ। हालको अवस्थामा बैकबाट ऋण लिएर उद्योग कलकारखाना खोल्ने र यसमा टिकन अति कठिन छ। हामीकहाँ गरिबी निवारणका लागि खोलिएका लघुवितले समेत चर्को व्याज असुल्ने गरेका छन्। कृषि क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्न सक्के पनि श्रमका लागि विदेश जानुपर्ने अवस्थामा कमी आउन सक्छ। सिंचाइको अभाव, कृषि वस्तुको अनियन्त्रित आयात, मलको अभाव, बजारमा साहुजीहरूको सिन्डिकेट, यातायातको अभावजस्ता समस्या यस

आत्मसम्मानमा चोट त पुन्याएके छ, यसले नेपालको समकालीन राजनीति र प्रशासनको वैधतामा समेत प्रश्नविद्वन खडा गर्ने सम्मावना बढेको छ। लामो समयसम्म यसमाथिको निर्भरता हाम्रो दीर्घकालीन हितमा छैन। अबका दिनमा नेपालको राजनीति र प्रशासनमाथि यसको विकल्पको खोजीका लागि तूले दबाव आउनेछ। मुलुकका आर्थिक घाउहरू यति गहिरा हुन्छन् कि त्यसको उपचार नभएसम्म राजनीतिका अन्य उपलब्धहरू फिक्का हुन जान्छन्। शासकीय प्रणालीका विकल्पहरू धेरै हुन सक्छन् तर आर्थिक विकासको विकल्प भनेको आर्थिक सम्पन्नता मात्र हो।

मौरीभै हाम्रा युवा महको खोजीमा अरबका तातो मरभूमिमा, मलेसियाका कारखानामा जाने गर्न र स्वदेशका चाकामा अति नै दुख र कष्ट गरेर विप्रेषणरूपी मह भर्नन्। त्यही विप्रेषणको चाका निचोरेर मात्र मुलुक चलाउन खोज्नु भनेको मौरीहरू भट्किन सक्छन्। इतिहासको कटुमत्य के हो भने यो जहिले पनि पछिलो पुस्ताले लेख्ने गर्छ। आफैले लेख्न पाइन। हामीले के गन्यौ भन्दा पनि हामीले गरेको कामलाई नयाँ पुस्ताले के कसरी लिनेछ भन्ने कुराले इतिहासलाई निर्देशित गर्छ। विप्रेषण आयमाथिको निर्भरता अब

एआइआइबीसँग अर्थमन्त्रीले मागे सहलियतपूर्ण ऋण

काठमाडौं। चीनको पहलमा स्थापित बहुपक्षीय विकासमा केन्द्रित एसियाली पूर्वाधार लगानी बैंक (एआइआइबी)सँग अर्थमन्त्री प्रकाशशरण महतले सहलियतपूर्ण कर्जा माग गरेका छन्। बैंकको कर्जा महँगो भएकाले नेपालले धान्नै नसक्ने उल्लेख गर्दै उनले यस्तो आग्रह गरेका हुन्। एआइआइबीको वार्षिक बैठकमा भाग लिन इजिट पुरोका अर्थमन्त्री महतले नेपालजस्ता देशका लागि सहलियतपूर्ण कर्जाको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको बताए। एआइआइबीको सहलियतपूर्ण कर्जा योजनाभित्र समेटिन नेपाल इच्छुक रहेको उनको भनाइ थियो।

नेपालले हालसम्म यो बहुपक्षीय बैंकबाट एउटा परियोजनामा ऋण सहायता पाएको छ। २१६ मेगावाटको माथिलो त्रिशूली-१ जलविद्युत आयोजनामा नौ करोड अमेरिकी डलर लगानी स्वीकृत गरेको थियो। तर, सहलियतपूर्ण व्याजदरमा कुरा नमिलेपछि हालसम्म टुगो लागिसकेको छैन।

सहलियतपूर्ण कर्जाले सदस्य देशहरूमा समतामूलक र दिगो विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न बैंकको प्रभावकारितालाई बढाउनेमा उनले विश्वास दिलाए। उनले भने,

उच्च व्याजदरको ऋणले हामीलाई एआइआइबीको मुख्य लगानी स्रोतहरूमा पहुँच राख्न र यस क्षेत्रको आर्थिक वृद्धिको सम्भावनामा बाधा पुऱ्याइरहेको छ। यो तथ्यलाई आत्मसात् गरी नेपालको प्रस्तावलाई समर्थन गर्न म अनुरोध गर्दछु।

पुँजी परिचालन गर्न परम्परागत स्रोतहरू अपर्याप्त हुने भएकाले एआइआइबीले सदस्य राष्ट्रहरूको पूर्वाधार निर्माणमा आवश्यक वित्तीय पुँजी परिपूर्ति गर्न वैकल्पिक संयन्त्रहरूको व्यवस्था गर्नुपर्ने उनको भनाइ छ। उनले सुभाव दिँदै भने, 'सार्वजनिक-निजी साफेदारी, हरित ऋणपत्र, मिश्रित वित्तपौर्ण (ब्लेन्डेड फाइनान्स) र आकर्षक व्यवस्थामार्फत निजी क्षेत्रको लगानीको लाभ उठाउनेजस्ता उपाय अवलम्बन गर्न सकिन्छ। त्यस्तै, राजनीतिक जोखिमको बिमा, ग्यारेन्टी र ठोस नियमक फ्रेमवर्कजस्ता क्षेत्रहरू हुन, जहाँ एआइआइबीले प्राविधिक सहयोग गर्न सक्छ।'

नेपालजस्ता जलवायु परिवर्तनका असमान प्रभाव भएका देशलाई मूल परियोजना लागतमा सहयोग पुऱ्याइ परियोजना लागतमा सहयोग गर्नुपर्ने।

एकीकृत रूपमा जलवायु वित्तपौर्ण र सुविधाको मापन गर्न संयन्त्र पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण रहेको उनको भनाइ छ। एआइआइबीले न्यून र मध्यम आय भएका देशलाई कम जर्जा उत्सर्जनयुक्त आर्थिक पुनरुत्थान, आर्थिक प्याकेजमार्फत रोजगारी सिजना गर्ने, हारित पूर्वाधार विकास, वित्त, प्रविधि र क्षमता निर्माणमा व्यापक पहुँच र जलवायु प्रकोपका कारण अर्थतन्त्रमा संक्रमणको समयमा सामाजिक सुरक्षाजस्ता सहयोग गर्न सक्ने अर्थमन्त्री महतको भनाइ छ।

अर्थमन्त्री महतले एआइआइबीको गर्भनरको हैसियतमा बैठकमा सहभागिता जनाएका हुन्। मन्त्री महतको साथमा राजस्वसंचिव रामप्रसाद थिमिरे र अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक सहायता समन्वय महाशाखाका उपसंचिव कज्चन बस्नेत सहभागी छन्। एक खर्ब अमेरिकी डलरको पुँजी भएको यस बैठकलाई नेपाललगायत मुलुकले आफ्नो पूर्वाधार विकासका लागि आवश्यक पर्ने पुँजीको स्रोत लिने नयाँ विकल्पका रूपमा अपेक्षा गरिरहेका छन्। सन २०१४ मा यसको स्थापनाका लागि नेपालले समेत समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गरेको थियो।

मल कारखानाको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न सम्भौता, दुई वर्षभित्र प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने

काठमाडौं। नेपालमा ग्रिन क्याल्सियम एमोनियम नाइट्रेट मल कारखाना स्थापनाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन मलेसियन कम्पनीले गर्ने भएको छ। बुधबार लगानी बोर्ड नेपालका कार्यकारी अधिकृत सुशील भट्ट र मलेसियाको रेनिकोला एसिडिजन बिएचडीका प्रबन्ध निर्देशक बौमहिदी अब्देलालीले हस्ताक्षर गरेका छन्। समझदारीपत्रमा अनुमतिपत्र पाएको २४ महिनाभित्र डिलेल फिजिबिलिटी स्टडी रिपोर्ट पेस गर्नुपर्नेछ।

निवर्तमान अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले गत आर्थिक वर्ष ०७९/८० को बजेटमार्फत ग्रिन हाइड्रोजेन र ग्रिन एमोनियम प्रविधि प्रयोग गरेर रासायनिक मल उत्पादनका लागि कारखाना स्थापना गर्न घोषणा गरेका थिए। बजेटको बुँदा नम्बर ३६ मा भनिएको छ- 'ग्रिन हाइड्रोजेन र ग्रिन एमोनिया प्रविधि प्रयोग गरी रासायनिक

मल कारखाना स्थापना गर्न लगानी बोर्ड नेपालमार्फत कार्य अगाडि बढाइनेछ।

सार्वजनिक निजी साफेदारी तथा लगानी नियमावली, २०७९ को व्यवस्थाअनुसार रेनिकोलाले वातावरणमैत्री प्रविधिमा आधारित भएर मल उत्पादन गर्न २४ पुस ०७९ मा पेस गरेको प्रस्तावका आधारमा लगानी बोर्डको ३० चैत ०७९ को बैठकले अध्ययन अनुमतिपत्र दिने निर्णय गरेको थियो। प्रस्तावकर्सँग गरिने समझदारीपत्र (एमओयू)को मास्योदा ८ भदौ ०८० मा सम्पन्न बोर्डको ५५५० बैठकबाट स्वीकृत भएको थियो।

तनहुँको आबुखेरेनीमा स्थापना गर्ने प्रस्ताव गरिएको परियोजनाले इलेक्ट्रोलिसिस प्रविधि प्रयोग गरी ग्रिन एमोनिया र ग्रिन क्याल्सियम एमोनियम नाइट्रेट मल तयार पार्ने आवधारण बनाएको छ। आबुखेरेनीमा स्थापना हुने मल कारखानाको अनुमानित लागत २६०

मिलियन अमेरिकी डलर रहेको लगानी बोर्डले जनाएको छ। यस कारखानाबाट वार्षिक १५ हजार ६ सय मेट्रिकटन ग्रिन एमोनिया र दुई लाख ८६ हजार नौ सय ७५ मेट्रिकटन ग्रिन क्याल्सियम एमोनियम नाइट्रेट मल उत्पादन गरिने प्रस्तावमा उल्लेख छ।

समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्दै लगानी बोर्डका सिइओ भुव्हले नेपालमा हरित अवधारणामा मल उत्पादन गर्न उद्देश्य राखेको यस परियोजनाले नेपालको विद्युत्लगायत आन्तरिक स्रोतको परिचालन गरी हरित अर्थतन्त्रको विकासमा टेवा पुऱ्याउने विश्वास व्यक्त गरे। विश्वसनीय अध्ययनले जोखिम न्यूनीकरणसहित परियोजनाको कार्यान्वयन र दिगो रूपमा सञ्चालन गर्ने मार्गचित्र प्रदान गर्न बताउँदै उनले तोकिएको समयभित्र सम्भाव्यता अध्ययनसहितको प्रतिवेदन पेस गर्ने प्रस्तावका मलेसियन कम्पनीलाई आग्रह गरे।

खेलकुद

क्रिकेटमा नेपालको ५ विश्व कीर्तिमान

विश्व क्रिकेटको लागि यो दुर्लभ दिन रह्यो। एकै दिन एकैपल्ट यति धेरै कीर्तिमान सायद यसअधि बनेको पनि थिएन। विश्व क्रिकेटमा यस्तो दिन दो हो-न्याएर विरलै मात्र आजने छ। नेपालले बुधबार कूल ५ विश्व कीर्तिमान बनाएको छ। उदघाटन खेलमा नेपालसामू उत्रेको थियो मंगोलिया। मंगोलिया त्यस्तो टिम थियो, जसले अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेटमा पहिलो पटक खेलिएको हो। खेल स्थानीय समयअनुसार बिहान ९ बजे सुरु हुने क्रममा थियो। मंगोलियाले पहिलो ब्याटिङ्ग गरेको भए खेल निकै चाँडै दुग्गिने डर थियो।

नेपाल आफैले पनि टस जिते पहिले बलिङ्ग गर्ने योजना बनाएको थियो। तर, टस जितेर मंगोलियाले तुलू मुटु देखायो र नेपाललाई ब्याटिङ्गको निस्तो दियो। यो यस्तो निर्णय रह्यो, जसले क्रिकेटका अनेक दुर्लभ कीर्तिमान भए गर्न मदत गर्न्यो। नेपालले यस क्रममा २० ओम्बर उपयोग गर्दै ३ विकेट गुमाई ३ सय १४ रन बनायो। टदान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियमा कुनै पनि टिमले ३ सय रन छोएको यो नै पहिलोपल्ट थियो। पछिलो समय टदान्टी-२० मा आक्रामक ब्याटिङ्गको क्रम बढादो छ। यस्तोमा धेरैको अनुमान के थियो भने अब तीन सयको स्कोर पनि चाँडै बन्नेछ। नेपालले यही काम गर्न्यो। यसको एउटा प्रमुख कारण नेपालले २६ छक्का प्रहार गर्न सक्नु हो। टदान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियको एकै खेलमा यति धेरै छक्का बनेको यो पहिलोपल्ट हो। अब तुलू स्कोर खडा भएपछि जित-हाउको अन्तरमा पनि कीर्तिमान बन्ने नै भयो। सँच्चै नेपाल २ सय ७३ रनले विजयी रह्यो। मंगोलिया १३३ ओम्बरमा ४१ रन बनाएर अलआउट भयो।

नेपालले त्यसमा अतिरिक्तमा २३ रन खर्चेको थियो। सम्भवतः नेपालले सुरुमा केही सुरुत ब्याटिङ्ग गरेको थियो, नत्र स्कोर अभूतूलू मुटु हुन सक्थ्यो।

कप्तान रोहित पौडेल के मान्छन भने पिच दुवै टिमका लागि नयाँ थियो, त्यसै ले यो स्वाभाविक पनि हो। यति तुलू स्कोरमा गुनासो गर्नुहुन्न, एकै पल्टमा चार सय, पाँच सय रन बन-बैन नै, उनले मुसुक हाँसेर प्रतिक्रिया दिए।

यी सबैमध्ये सबैमान्दा सानको कीर्तिमान दीपेन्द्रसिंह ऐरी र कुशल मल्लको नाममा रह्यो। दीपेन्द्रले १ बलमै अर्धशतक बनाए। यो यस्तो कीर्तिमान हो, जुन अब कहिले भए हुने छैन, बराबरमात्र हुन सक्नेछ। अर्धशतक बनाउन कम्प्नीमा १ बल खेलैपर्ने हुनाले दीपेन्द्रको कीर्तिमान अजयी बन्नेछ। दीपेन्द्रले १२ बलमा बनाएको अर्धशतकको कीर्तिमान उठिन्ने क्रममा लगातार ६ छक्का पनि प्रहार गरेका थिए।

दीपेन्द्र १० बलमा ५२ र कुशल ५० बलमा १ सय ३

● आइएमईमार्फत सामाजिक सुरक्षा कोषमा रकम जम्मा गर्न सकिने

रेमिट्यान्स सेवा प्रदायक कम्पनी आइएमईले विदेशमा रहेका नेपालीले आफ्नो सामाजिक सुरक्षा कोषमा योगदानबाटको रकम जम्मा गर्न मिले सेवा सुरु गरेको छ। विदेशमा रहेका नेपालीहरूले अब विदेशित आइएमई रेमिट्यान्स पार्टनरमार्फत सजिलै यो सुविधा लिन सक्नेछन्। यो सेवा सुरु गर्दै सामाजिक सुरक्षा कोषलाई रेमिट्यान्स फ्लेटफर्ममा एकीकृत गर्न आइएमई पहिले रेमिट्यान्स कम्पनी बनेको छ। आइएमई लिमिटेडका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत खिलेन्द्र पौडेलले आइएमईले यो सुविधामार्फत विदेशमा रहेका नेपालीको भरोसालाई कायम राख्न थप सेवा प्रदान गरिएको बताए। कोषले अधि बढाएको वैदेशिक रोजगारमा रहेका श्रमिक र विदेशमा स्वरोजगारमा रहेका व्यक्तिहरूको सामाजिक सुरक्षा योजनाको प्रवर्द्धनका लागिसमेत आइएमईको सेवाले सहयोग पुऱ्ये प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पौडेलको भनाइ छ।

यसअघि सामाजिक सुरक्षा कोषले वैदेशिक रोजगारमा रहेका श्रमिक र विदेशमा स्वरोजगारमा रहेका नागरिकले सामाजिक सुरक्षा योजनाअन्तर्गत कम्पनीमा नेपाल सरकारबाट तोकिएको न्यूनतम आधारभूत परिश्रमिकको २९.३३ प्रतिशत रकम योगदान गरी सुविधामा सहभागी हुन सक्ने व्यवस्था मिलाएको थियो।

● सनराइज क्यापिटलको पुँजी बजार साक्षरता अभियान

सनराइज क्यापिटल लिमिटेडले पुँजी बजार साक्षरता सुधार गर्न र युवा पुस्तालाई सशक्तीकरण गर्न पुँजी बजारसम्बन्धी साक्षरता कार्यक्रम गरेको छ। कम्पनीले बिटा एनलिटिक्स प्रालिको सहकार्यमा संस्थागत सामाजिक उत्तराधित्यवाचन्तर्गत कार्यक्रम गरेको हो। कम्पनीले लुम्बिनी प्रदेशको नेपालगञ्ज, कर्णाली प्रदेशको सुर्खेत र सुदूरपश्चिम प्रदेशको धनगढीको विभिन्न कलेजहरूमा लगानी सबैतना तथा तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको जनाएको छ। उक्त कार्यक्रमबाट क्यापिटलले नयाँ पुस्तालाई पुँजी बजार सम्बन्धमा साक्षर बनाउन र सेयर बजार लगानीसम्बन्धी व्यावहारिक तथा आधारभूत ज्ञान प्रदान गर्न सफल भएको दाबी गरेको छ।

यस्ता कार्यक्रमले विद्यार्थीलाई पुँजी बजारको सूक्ष्म ज्ञान प्रदान गर्नुका साथै लगानी रणनीतिहरू, बजार विश्लेषण र वित्तीय योजनाहरूमा बलियो आधार प्रदान गर्न सहयोगी हुने कम्पनीले विश्वास व्यक्त गरेको छ।

● हिमालयन बैंकका ग्राहकलाई १६० भन्दा बढी स्थानमा छुट

हिमालयन बैंक लिमिटेडका ग्राहकले देशका एक सय ६० भन्दा बढी स्थानमा वस्तु तथा सेवाको खरिदमा छुट पाउने भएका छन्। बैंकका ग्राहकले काठमाडौं, पोखरा, चितवनलगायतका देशका विभिन्न स्थानमा रहेका होटेल, रेस्टुराँ, अस्पताल, ल्याब, डायग्नोस्टिक सेन्टर, गहनाघूर्ह, बुटिक, सलुन, ट्राभल एन्ड ट्रेक, एक्स्प्रेस दुरिजमलगायतमा वस्तु तथा सेवा खरिद गर्दा छुट पाउने भएका हुन्।

त्यसै कपडा, चस्मा, घडी पसल, मोबाइल, ल्यापटप तथा सम्बन्धित सामग्री, खेलकुद सामग्री, फर्निचर, विद्युतीय दुर्घटनाग्रे सवारी, कस्मेटिकलगायतका पसल तथा सोर्मलमा समेत छुटको व्यवस्था गरिएको बैंकले जनाएको छ।

बैंकले सम्बन्धित व्यवसायीसँगको सहकार्यमा आफ्ना ग्राहकका लागि अधिकतम २० प्रतिशतसम्म छुटको व्यवस्था गरेको छ। छुट सुविधा प्राप्त गर्न ग्राहकले बिल लिनुभन्दा पहिला नै आफू हिमालयन बैंकका ग्राहक भएको कुनै पनि परिचय (डेबिट-क्रेडिट कार्ड, चेक बुक) प्रस्तुत गरेमा उक्त स्थानहरूबाट निर्धारित छुट पाउने बैंकले जनाएको छ। बैंकले छुट पाउने स्थानका बारेमा आफ्नो बेबाइटमा जानकारी राखेको छ।

● सिटिजन्स बैंकले २६ असोजमा बोलायो वार्षिक साधारणसभा

सिटिजन्स बैंकले ७५०० वार्षिक साधारणसभा यही असोज २६ गते शुक्रबार ११ बजेलाई बोलाएको छ। शुक्रबार बसेको बैंकको सञ्चालक समितिको बैठकले कालिकारथानसित अमृतभोगमा साधारणसभा डाकेको

कपोरेट

हो। बैंकका वित्तीय विवरणहरूमाथि छलफललगायत सञ्चालक समितिबाट प्रस्ताव गरेअनुसार ५७९ प्रतिशतका दरले हुन आउने रु. ८२ करोड २१ लाख ६१ हजार ६५२९६ बराबरको नगद लाभांश (लाभांश करसमेत) वितरण गर्न स्वीकृति गर्नेजस्ता विषयहरू साधारणसभाका प्रस्तावहरू रहेका छन्।

● ग्लोबल आइएमईको क्रेडिट कार्ड पहिलो प्रयोगमा २५% क्यासब्याक

ग्लोबल आइएमई बैंकले क्रेडिट कार्ड प्रयोगकर्तालाई कार्डमार्फतको पहिलो कारोबारमा २५ प्रतिशत क्यासब्याक दिने अफर ल्याएको छ। बैंकले डिजिटल कारोबारलाई प्रवर्द्धन गर्न उद्देश्यका साथ नयाँ योजना ल्याएको हो। अफरमा पहिलोपटक ग्लोबल आइएमई बैंकका क्रेडिट कार्डमार्फतको कारोबार गर्ने ग्राहकले अधिकत २५ प्रतिशत वा बढीमा पाँच सय रुपैयाँसम्म क्यासब्याक प्राप्त गर्ने जनाइएको छ। कातिक ३ सम्म चल्ने योजनाअन्तर्गत क्रेडिट कार्ड प्रयोगकर्ता ग्राहक सक्रियता र संलग्नता वृद्धि गर्ने बैंकले विश्वास व्यक्त गरेको छ। बैंकले हाल देशका ७५ वटा जिल्लामा तीन सय ५० शाखा, तीन सय ६८ एटिएम, तीन सय २२ शाखाहरित बैंकिङ सेवा, ६५ एक्स्टेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टरका साथै तीनवटा वैदेशिक प्रतिनिधि कार्यालयमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● गरिमाका ग्राहकलाई विदेशबाट पनि मोबाइल बैंकिङ लिने सुविधा

गरिमा विकास बैंकले आफ्ना विदेशमा रहेका ग्राहकको पहुँच हुने गरी मोबाइल बैंकिङ सेवालाई स्टरोन्टि गरेको छ। विदेशमा रहेका नेपालीले नेपालको आफ्नो बैंक खातामा कारोबार विवरण हेन एव सासाना कारोबार गर्नसमेत असहज परिस्थिति रहेको अवस्थालाई ध्यानमा राख्दै बैंकले सेवालाई स्टरोन्टि गरेको हो। विदेशमा वसी गरिमा विकास बैंकमार्फत मोबाइल बैंकिङ सेवा लिन चाहने ग्राहकले बैंकले तोकेबमेजिमका कागजात पूरा गरी यो सेवा लिन सक्ने व्यवस्था गरेको जनाएको छ। साथै, यो सुविधा लिने ग्राहकले गरिमा डिजी बटुवाकै युजरनेम र पासवर्ड प्रयोग गरी वेब बैंकिङ पनि सजिले चलाउन सक्ने जनाइएको छ।

● एनआइसी एसियाले २८ असोजमा साधारणसभा गर्ने

एनआइसी एसिया बैंक लिमिटेडले २८ असोजमा २६०० वार्षिक साधारणसभा गर्ने भएको छ। बैंकको सञ्चालक समितिले काठमाडौंमा साधारणसभा गर्ने निर्णय गरेको हो। साधारणसभामा २१ प्रतिशत बोनस सेयर र एक दशमलव ५२६ प्रतिशत नगद लाभांश गरी कुल ३० दशमलव ५२६ प्रतिशत लाभांश वितरणको प्रस्ताव पेस गर्ने बैंकले जनाएको छ। यसका साथै आव ०७९/८० को सञ्चालक समितिको प्रतिवेदन पारित गर्ने, लेखापरीक्षकको प्रतिवेदनसहित ०८० असार मसान्तसम्मको वासलात, नाफा-नोक्सान हिसाब तथा नगद प्रवाह विवरणहरूगायतका वार्षिक विवरणउपर छलफल गरी स्वीकृत गर्नेलगायतका सामान्य प्रस्तावमा छलफल तथा निर्णय गर्ने प्रविष्टिका विवरणहरूगायतका सहकार्यमा आफ वृद्धि हुने बताइन्। कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुरेशप्रसाद खत्रीले अधिकृत सञ्जाललाई व्यावसायिक बनाउन थप लगानी गर्ने प्रतिबद्धताअनुरूप कम्पनीले स्मार्ट मोबाइल एप सुरु गरेको छ।

साथै, बैंकको प्रबन्धपत्र र नियमावलीमा समसामयिक संशोधन-थप गर्नेलगायतका विशेष प्रस्तावमा छलफल तथा निर्णय गर्ने निर्धारित विषयसूची समावेश गरिएको उल्लेख छ। जसका लागि बैंकले असोज १६ देखि २८ गतेसम्म सेयर दाखिल खारेज दर्ता बन्द रहने सूचना जारी गरेको छ। हाल बैंकले देशभरमा तीन सय ६० शाखा, ६ सय ९३ एटिएम, एक सय नौ विस्तारित काउन्टर तथा ६१ वटा शाखाहरित शाखा सञ्चालमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ।

● ग्लोबल आइएमई र बोटलर्स नेपालबीच फाइनान्सिड सम्झौता

ग्लोबल आइएमई बैंक र बोटलर्स नेपाल लिमिटेड तथा बोटलर्स नेपाल 'तराईबीच च्यानल' हजार ६५२९६ बराबरको नगद लाभांश (लाभांश करसमेत) वितरण गर्न स्वीकृति गर्नेजस्ता विषयहरू साधारणसभाका प्रस्तावहरू रहेका छन्।

कपोरेट

नेपाल 'तराई'का उत्पादनहरू खरिद गर्न आधिकारिक डिस्ट्रिब्युटर्सलाई आवश्यक चालू पुँजी प्रदान गर्ने च्यानल फाइनान्सिड सुविधा प्रदान गर्नेछ।

बोटलर्स नेपाल तथा बोटलर्स नेपाल 'तराई'का आधिकारिक डिस्ट्रिब्युटर्सले बैंकको जुनसुको शाखाबाट च्यानल फाइनान्सिड कार्यक्रमअन्तर्गत कर्जा सुविधा प्राप्त गर्न सक्नेछन्। कार्यक्रममा ग्लोबल आइएमई बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रत्नराज बजाराचार्यका साथै बोटलर्स नेपालका म्यानेजिङ डाइरेक्टर दीपक वितरणका सेवाका वरिष्ठ अधिकृतको उपस्थिति थियो।

● प्रोग्रेसिभ फाइनान्सका ग्राहकलाई स्टार हस्पिटलको सेवामा छुट

प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लिमिटेडका कर्मचारी र ग्राहकले स्टार हस्पिटलको सेवामा छुट पाउने भएका छन्। प्रोग्रेसिभ फाइनान्स र सानेपारिथ टार्टर हस्पिटलको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल श्रेष्ठ र हस्पिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल श्रेष्ठ

दाहाल सरकार...

भूद्वाइ लिता निवास जग्मा काण्डमा संलग्न रहेका प्रमाणहरू हुँदूहुँदै उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिने निर्णय सत्ता गठबन्धनको श्रावण २९ गते बसेको बैठकले गरेको थिए। सोही बैठकको निर्णय अनुसार अनुसन्धान गरिरहेको सिआइबीलाई निर्देशन दिएर उनीहरूलाई मुद्दा नवलाउने र सरकारी साक्षीका रूपमा राख्ने निर्णय भएअनुसार सीआईबीले उनीहरू माथि अनुसन्धान समेत गरेन।

आफ्नो स्वार्थका लागि प्रधानमन्त्री दाहाल जो सँग पनि जस्तोयुक्त सहमति गर्न तयार हुँच्न भन्ने प्रमाण त पहिला एमालेसँग सहमति गर्ने र सहमति गरेको एक महिना नुपुर्दै फैरी कांग्रेसको शरणमा पुगेका कांग्रेस सँग सहमति गरेको कुराले नै प्रष्ट हुन्छ। उनी सक्ताका लागि जे पनि गर्न तयार हुँच्न भनेर। पछिलो समयमा प्रधानमन्त्री दाहाल आफ्नै कारणले गर्दा संकटमा पर्दै गएका हुनाले उनको नेतृत्वको सरकारको दिनगन्ती सुरु भएको छ भन्ने समाचारहरू समेत आइरहेको छन्।

प्रधानमन्त्री दाहाल सुन्तुत राष्ट्रसंघको महासभामा भाग लिएर अमेरिकाबाट चीन प्रमणमा गएको छन्। अमेरिका जानुन्दा पहिला प्रधानमन्त्री दाहालले आफू अमेरिकाबाट चीन

प्रमणमा जाने र नेपाल र चीन बीचमा महत्वपूर्ण सहमति र सम्झौता गर्न बताएका थिए। तर चीन प्रमणमा कुनै ठोस उपलब्धी हुन सकेन। सानातिना फिना मसिना कुराहरूमा सहमति र सम्झौता भएका भएपनि नेपाललाई तत्कालै लाभ पुग्ने कुनै सहमति र सम्झौता भएन। नाका खोल्ने विषयमा कुनै सहमति हुन सकेन, आखिरी किन? त्यसको एउटै कारण हो एमसीसी।

कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री रहेका बेला एमसीसीलाई संसदबाट पारित गरिएको थिए। एमसीसीको नेपालमा व्यापक विरोध भएपछि त्यसलाई पारित गर्न "व्याख्यात्मक घोषणा" गरी पारित गरिएको भएपनि त्यसलाई अमेरिका सरकारले स्वीकार गरेको छैन। एमसीसीको पक्षमा भारतले अमेरिकालाई सहयोग गरेको र चीनले अधिकारीको विआरआईलाई भारतले स्वीकार नगरेको र अमेरिका र भारत त्यसको विरोधमा रहेका हुनाले दाहालको चीन भ्रमणमा विआरआईलाई दुई देशबीचमा भएको सहमति र सम्झौताको संयुक्त प्रेस वक्तव्यमा "छुस्स" मात्र घुसाइएको छ। त्यसैले प्रष्ट हुन्छ प्रधानमन्त्री दाहालको चीन भ्रमण उपलब्धिमूलक रहेन भनेर।

प्रधानमन्त्री दाहालले आफ्नो सत्ता स्वार्थका लागि मात्र वीआरआईलाई प्रयोग गर्न सक्ने सम्भावना भएपनि लागु भैसकेको एमसीसी

परियोजना विरोध गर्न सक्ने सम्भावना दाहाल सरकारमा नभएको र भारत र अमेरिका वीआरआईको विपक्षमा रहेकाले गर्दा दाहाल सरकार एमसीसी र वीआरआईका चेपुवामा परेको छ। त्यही कारणले गर्दा दाहाल सरकारको दिनगन्ती सुरु भएको बताइँदै आएको छ। दाहाल सरकार काण्डै काण्डमा मुछिएका भएपनि त्यसलाई ढाक्छोप गर्न र विपक्षी दललाई तह लगाउने र सत्ता गठबन्धनमै रहेका दलहरूको नेताहरू ब्राष्टाचारमा संलग्न भएका भएपनि उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिने निर्णयले गर्दा दाहाल सरकार आफैनै कारणले संकटमापै गएको छ।

सर्वोच्च अदालतले समेत दाहाल सरकारले संविधानको धारा १८ को समानताको हकको व्यापक उल्लंघन गरेको भन्दै सरकारसँग जवाब दई दुई पटक मागिसको अवस्थामा अब दाहाल सरकारलाई सत्तामा बसिरहने नैतिक अधिकार छैन। सत्ता स्वार्थका लागि सत्ता गठबन्धमै रहेको जसपालाई समेत दाहाल सरकारले पेलान दिएको हुनाले उसले समेत समर्थन फिर्ता लिन सक्ने भएपछि त्यसलाई आगाडै नै दाहाल सरकार विस्तापित हुन सक्ने सम्भावना बढ्दै गएको छ। त्यही कारणले गर्दा दाहाललाई छाप्टपटी बढेको राजनीतिक विश्लेषकहरूले बताएका छन्।

संकटको जिम्मेवारी...

लगाएको छ। विभिन्न मित्राराष्ट्रहरूले उपहार रुपव बनाई दिएका उद्योगहरू बेचेको आरोप कांग्रेसमाथि लगेको छ। तर यस्ता आरोपहरू लादा समेत कांग्रेस पछिलो समयमा सत्तामा रहेका भएपनि उसले जनताको हितमा केही गर्न नसकेको र केही व्यक्तिहरू मन्त्री मात्र बनेका र माओवादी केन्द्रका अधिकार समेत रहेका प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालका गलत क्रियाकलापको भारी कांग्रेसले बोक्नु परेको आरोप कांग्रेसके केन्द्रीय समितिमा केन्द्रीय

सदस्यहरूले लगाउँदै आएका छन्।

मुलुकको लोकतान्त्रिक पार्टी भएको नाताले कांग्रेसले सबै पार्टीहरूलाई मिलाएर अधिक बढ्न दिएको छ। कांग्रेसको नेताहरूले सम्भालेका मन्त्रालयहरूमा उपलब्धिमूलक कार्यहरू हुन सकेका छैनन्। दर्ता, तिहार र छठ पर्वका बेला चीनीको हाहाकार बनाइएको छ। उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्री कांग्रेसके नेता रहेका छन् तर उनले समयमै चीनी आयात गर्न सक्ने वातावरण मिलाउन सकेन।

भन्सार छुटमा चीनीको आयात गर्न अर्थ

मन्त्रालयले अनुमति दिनुपर्ने हुन्छ अर्थमन्त्री समेत कांग्रेसके भएपनि दुई मन्त्री बीचको द्वन्द्वले गर्दा समयमै निर्णय हुन नसकेकाले गर्दा विश्व बजारमा नेपाली रूपैया ७३ मा पाइने चीनी अहिले नेपाली बजारमा १ सय ५० रूपैयामा विक्रि वितरण भईरहेको छ त्यो पनि प्रयोगात छैन। चीन सबै कारणहरूले गर्दा र आफ्नो लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतालाई थाति राखेर सत्तामै रमाउन थालेका हुनाले यसको अपजसको भारी अब कांग्रेसले नै बोक्नुपर्दछ। अब कांग्रेसले आफू लोकतान्त्रिक पार्टी हो कि माओवादीका भरिया हो भन्ने छुट्याउनुपर्ने बेला आएको छ।

जनताको सेवागर्न र सरकारको नेतृत्वमा रहेका बेला जनतालाई आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउन पार्टीको नामले कुनै अवरोध नपुऱ्याकाले गर्दा आफ्नो असफलता र अकर्मण्यता लुकाउँदै जनतालाई ढाँटी रहनेका लागि पार्टीको नाम परिवर्तन गरिएपनि त्यसले कुनै अर्थ राख्दैन भने प्रमाण त पटक पटक पार्टीको नाम परिवर्तन पछिको परिणामले प्रष्ट पारिसकेको छ। कालो होस् वा सेतो होस् विरालो उसले मुसा मार्नु पर्दछ। रङ्गमा कुनै मिन्ताता हुँदैन नामले कुनै असर पाईन। नाम परिवर्तन गरेर फैरी जनतालाई भुक्याउन सकिन्छ भन्ने मनोविज्ञानबाट पुष्टकमल दाहाल अलग भएकै बेस।

भने हिन्दु धर्मावलम्बीहरूमाथि बेला बेलामा प्रहार गर्न गरिएकाले गर्दा मुलुक अस्थिरताको मार्गतर्फ उन्मुख हुँदै गएकाले गर्दा अब बहुमत जनताको भावानासार र विश्वको एकमात्र हिन्दुराष्ट्र हुँदै रहेकाले नेपाललाई हिन्दुराष्ट्र नै पुनः कायम गरिनु उपर्युक्त हुनेछ। विश्वमा मुरिलम, इसाई राष्ट्र रहेका छन् भने नेपाल किन हिन्दुराष्ट्र हुन नसक्ने? व्यसको जवाफ सरकारले र राजनीतिक दलहरूले जनतालाई दिनुपर्दछ।

प्रापूर्वकाल देखि नै नेपालमा बोसेबास गर्ने सबै जातिजाती भावाभावीहरूले हिन्दु धर्मलाई स्वीकार गरेका बैद्धिक सनातन धर्म भनेको

हिन्दु धर्म नै रहेको र बैद्धिक सनातन धर्मभित्र बौद्ध, किराँत, मुस्लिम जैन, सिख सबै धर्म अटाएका हुनाले बैद्धिक सनातन धर्मलाई अप्रेला मानेर अरु धर्महरूलाई अप्रेलाका करङ्ग मानेर नेपाललाई पुनः हिन्दुराष्ट्र काम गरिनु नेपाल र नेपाली जनताको हितमा भने त्यसले रुद्ध दिन तथा रेस्टुरेन्टहरूले आफ्ना भान्चा सदकमै बाबुराम भूद्वाइले २०६९ असोज १४ मन्त्रिपरिषद्को निर्णय र उडानका लागि आवश्यक सहयोग गर्न भान्चा राजदूतलाई बुमाउरो पारामा आग्रह गरेका थिए। उन्मुक्ति दिने तर राजनीतिक अदालामा दर्ता गरेको छन्।

जनताको सेवागर्न र सरकारको नेतृत्वमा रहेका बेला जनतालाई आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउन पार्टीको नामले गर्दा आफ्नो असफलता र अकर्मण्यता लुकाउँदै जनतालाई ढाँटी रहनेका लागि पार्टीको नाम परिवर्तन गरिएपनि त्यसले कुनै अर्थ राख्दैन भने प्रमाण त पटक पटक पार्टीको नाम परिवर्तन पछिको परिणामले प्रष्ट पारिसकेको छ। कालो होस् वा सेतो होस् विरालो उसले मुसा मार्नु पर्दछ। रङ्गमा कुनै मिन्ताता हुँदैन नामले कुनै असर पाईन। नाम परिवर्तन गरेर फैरी जनतालाई भुक्याउन सकिन्छ भन्ने मनोविज्ञानबाट पुष्टकमल दाहाल अलग भएकै बेस।

तिनोफान गर्न समेत आयोगले बाहेका लिन पाउने क्षेत्राधिकार दिनुपर्ने अन्य व्यक्तिहरूसँग बाहेका लिन पाउने क्षेत्राधिकार दिनुपर्ने अन्य संस्थापकको कम्पनीमा पनि छापा मरेका छन्।

आफै...

व्यक्तिहरूमाथि अनुसन्धान गर्न नपाउने गरी आयोग बनाउने सोही अनुसन्धानको क्षेत्राधिकार दिनुपर्ने माडान लिइरहेको छ। माओवादी केन्द्रका उपाध्यक्ष समेत रहेका गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले यसअधि सिआइबीले अनुसन्धान गरि अदालतमा मुद्दा समेत गर्दा गरिसकेको अवस्थामा राजनीतिक व्यक्तिहरूलाई अनुसन्धान गर्न नपाउने अदालत लिएका र एमालेले भने आयोगले बाहेका लिन पाउने क्षेत्राधिकार आयोगलाई दिनुपर्ने अदालत राखेको छ। सिआइबीले राजनीतिक व्यक्तिहरू संलग्न रहेका प्रमाण प्राप्त गरिसकेको भएपनि त्यसले राजनीतिक व्यक्तिहरूसँग बाहेका लिन पाउने क्षेत्राधिकार दिनुपर्ने अन्य संस्थापकको औचित्य नै कै